

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
71 - 98/ 15
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

BEOGRADSKI CENTAR
ZA LJUDSKA PRAVA

дел. бр. 37858 датум: 15. 10. 2015.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

ПРАЋЕЊЕ ПОСТУПАЊА ПРЕМА ИЗБЕГЛИЦАМА / МИГРАНТИМА
НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Извештај о посети Казнено - поправног завода у Сомбору

Београд, октобар 2015. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни или поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право: на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, и са службеним лицима, која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; на приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређења услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву³, Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUCOM), Међународну мрежу помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ одржава стални дијалог са посећеном установом, као и органом у чијем је саставу та установа, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

У обављању послова Националног механизма за превенцију тортуре, Заштитник грађана је надлежним органима упутио препоруку бр. 75-6/14 од 10. 02. 2014. године. Наиме, испитујући законитост и правилност поступања, као и примену важећих стандарда према тражиоцима азила, односно нерегуларним мигрантима затеченим на територији Србије, НПМ је уочио да органи јавне власти нису установили системски приступ који омогућује ефикасно поступање у складу са важећим прописима и међународним стандардима у области азила и миграција.

¹ „Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и „Сл. гласник РС - Међународни уговори“, бр. 7/2011.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен је 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОСЕЋЕНА ИНСТИТУЦИЈА	Казнено – поправни завод у Сомбору
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Праћење поступања надлежних органа према избеглицама / мигрантима
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана у сарадњи са удружењем Београдски центар за људска права
ДАТУМ ПОСЕТЕ	07. октобар 2014. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета најављена
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	<p>Вођа тима: Јелена Јелић, <i>Стручна служба Заштитника грађана</i></p> <p>Чланови тима: Драган Божовић, <i>Београдски центар за људска права</i> Душан Покушевски, <i>Београдски центар за људска права</i> Ана Трифуновић, <i>Београдски центар за људска права</i></p>

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви службеници Казнено-поправног завода у Сомбору остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, пружили све информације и омогућили несметан увид у тражену документацију.

ПОСТУПАЊЕ ПРЕМА МИГРАНТИМА У КАЗНЕНО-ПОПРАВНОМ ЗАВОДУ У СОМБОРУ

У моменту посете НПМ тима, у Заводу није било ни једно прекршајно кажњено лице, пореклом из ратом захваћених земаља. Према службеним наводима, од јуна месеца 2015. године нису имали мигранте који су, најчешће због незаконитог преласка државне границе (чл. 65, ст. 1 Закона о заштити државне границе)⁴ осуђени на казну затвора, или новчану казну која им је, због немогућности да је плате, замењена казном затвора. Казне затвора су углавном биле у трајању од 5 до 7 дана.

Од почетка 2015. године у Заводу је боравило укупно 14 прекршајно кажњених лица, и то: шест лица пореклом из Сирије, једно лице из Алжира, два из Либије, два из Гамбије, једно из Коморија и два лица пореклом из Авганистана.

Према наводима управника, прекршајно кажњени странци се по пријему у КПЗ Сомбор, на енглеском језику, упознају са основним одредбама Правилника о кућном реду⁵. Такође, поштује се и стандардна процедура пријема која се односи на лекарски преглед, упознавање са правима и обавезама, фотографисање, мерење и слично.

Приликом пријема страног држављанина у Завод лице попуњава образац који садржи његове личне податке, као и питање да ли жели контакт са својим дипломатско-конзуларним представништвом. Према Упутству Управе за извршење кривичних санкција⁶ Завод о боравку страног држављанина обавештава Министарство спољних послова које, уколико је лице изразило потребу за контактом, обавештава дипломатско-конзуларно представништво земље чије је лице држављанин.

Према речима управника, странцима се омогућава да по пријему обаве један телефонски позив, о трошку Завода, како би се јавили неком од чланова породице или блиских пријатеља. Ово право се поштује без обзира да ли је позив упућен неком у Србији или је у питању међународни позив. Током даљег боравка у Заводу, кажњеном странцу омогућено је да обавља телефонске разговоре три пута недељно, о свом трошку.

Комуникација током обављања свих ових радњи врши се искључиво на енглеском језику. Према наводима запослених, до сада нису имали проблема у комуникацији са станцима, јер је број странаца на издржавању казне за прекршај мали, па им се током боравка у Заводу посвећује посебна пажња.

Као и другим затвореницима, и прекршајно кажњеним странцима омогућава се двочасовна шетња и боравак у заједничким просторијама. Исхрана је прилагођена њиховим верским потребама.

Уколико у Заводу борави група странаца, они се смештају у посебну просторију одвојено од остале затворске популације. Ако је у питању једно или два лица, она се по правило смештају заједно са осталим прекршајно кажњеним лицима. НПМ тим је током посете обишао просторије намењене за смештај прекршајно кажњених лица. Том приликом установљено је да су прекршајно кажњени у сталном контакту са осуђенима, јер су смештени у истој јединици (одељењу).

⁴ „Сл. гласник РС”, бр. 97/2008, у даљем тексту ЗЗДГ.

⁵ Правилник о кућном реду казнено-поправних завода и окружних затвора

“Сл. гласник РС”, бр. 72/2010 и 6/2012, преведени на неколико језика.

⁶ Бр. 713-03-1/94/2009-03, од 28. 04. 2009.г.

УТВРЂЕНО

У КПЗ Сомбор прекршајно кажњени су у сталном контакту са осуђенима, јер су смештени у истој јединици (одељењу) са осуђенима.

РАЗЛОЗИ

Кажњени се распоређује на извршење казне затвора у посебном одељењу завода, одвојено од осуђених за кривична дела.⁷

ПРЕПОРУКА

Управа за извршење кривичних санкција и КПЗ Сомбор предузеће потребне мере и активности како би се прекршајно кажњена лица смештала у посебној јединици (одељењу), одвојено од осуђених лица.

По окончању затворске казне прекршајно кажњеног странца, обавештава се ПУ Сомбор чији службеници преузимају странца на даље поступање. Управник Завода оценио је да је сарадња са ПУ Сомбор веома добра.

---

⁷ Закон о извршењу кривичних санкција („Сл. гласник РС“, бр. 55/2014), члан 216. став 1.